รายงานภาพรวมการลงทุนโลก (มกราคม – มิถุนายน 2553)[1]

ภาพรวมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ในโลก ในช่วงครึ่งแรกของปี 2553 มีการฟื้นตัว แม้ว่าจะไม่ทั่วถึงในทุกภูมิภาค แต่ก็นับว่าเป็นสัญญาณในเชิงบวกต่อเศรษฐกิจโลกในระยะสั้นและทำให้คาดได้ว่าจะมีการฟื้นตัวเต็มที่ในระยะยาว โดยการฟื้นตัวของ FDI ของโลกนี้เกิดขึ้นหลังจากการหดตัวในปี 2552 ซึ่งลดลงถึงร้อยละ 37 จากปี 2551 เหลือประมาณ 1.1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ

UNCTAD คาดว่ามูลค่า FDI ของโลกในปี 2553 มีประมาณ 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2552 ประมาณร้อยละ 9 และจะเพิ่มขึ้นเป็น 1.3-1.5 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2554 และขยายตัวต่อเนื่องถึงระดับ 1.6-2.0 ล้านล้านเหรียญสหรัฐในปี 2555 แนวโน้มที่สังเกตได้จากภาวะการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI Inflow) ได้แก่ ประเทศกำลังพัฒนาและกลุ่มประเทศที่เศรษฐกิจอยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่าน (transition economies) ได้รับ FDI เพิ่มสูงขึ้นเป็นสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของมูลค่า FDI ของโลก และเป็นผู้เข้าไปลงทุนในต่างประเทศคิดเป็นสัดส่วนประมาณหนึ่งในสี่ของมูลค่า FDI ของโลก สถานะของประเทศเหล่านี้ทั้งในฐานะเป็นผู้ลงทุนโดยตรงในต่างประเทศและในฐานะผู้รองรับ FDI จากต่างประเทศจะเพิ่มความสำคัญขึ้นเรื่อยๆ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภาคการผลิตมีแนวโน้มลดลงเรื่อยๆ เมื่อเทียบกับการลงทุนในภาคบริการและอุตสาหกรรมพื้นฐาน (primary sector) และแม้ว่าวิกฤตเศรษฐกิจโลกก่อให้เกิดการชะงักงันของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก็ตาม ภาคการผลิตในแต่ละประเทศมีทิศทางจะพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการผลิตโลกอย่างต่อเนื่อง โดยอุตสาหกรรมในทุกประเทศมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเทคโนโลยี ควบคุมต้นทุนการผลิต และขยายตลาด เพื่อให้สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ (Internationalization of Production)

---

1 UNCTAD, World Investment Report 2010

<u>แผนภูมิที่ 1</u>: มูลค่าการลงทุนโดยตรงไปยังต่างประเทศของโลก (Global FDI flows) ระหว่างปี 2545-2552 และคาดการแนวโน้มในปี 2553-2555

(หน่วย: พันล้านเหรียญสหรัฐ)

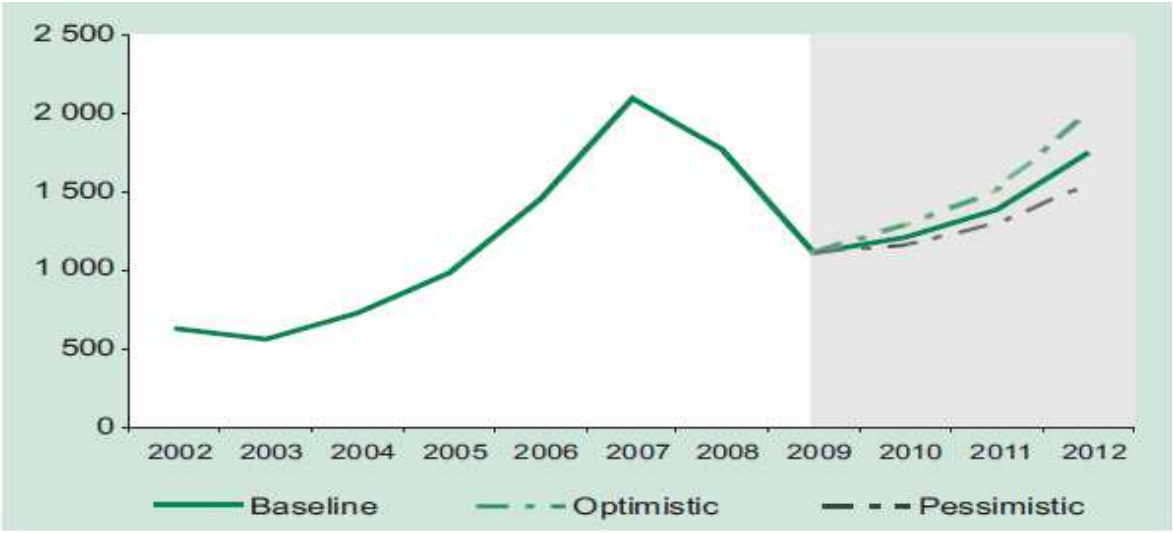

ที่มา: UNCTAD, World Investment Report 2010

นโยบายด้านการลงทุนมีการเปลี่ยนแปลงในสองทิศทาง คือ มีการเปิดเสรีมากขึ้นเพื่อดึงดูดการลงทุน ขณะเดียวกันก็มีการเพิ่มกฎระเบียบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการลงทุนตามนโยบายของรัฐ เช่น การสนับสนุนการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในอุตสาหกรรมและกิจการที่เกี่ยวกับการลดภาวะโลกร้อน (climate change: global warming) ให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลในแต่ละประเทศจะต้องมีนโยบายที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ขณะเดียวกันลดความเสี่ยงที่เกิดจากมูลค่าการลงทุนที่สูงขึ้นในการพัฒนาศักยภาพของบุคคลากรเพื่อให้สามารถรองรับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมเพื่อลดภาวะโลกร้อน

<u>การฟื้นตัวของ FDI</u>

ในปี 2552 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นการถือหุ้น (equity investment) การให้กู้ยืมระหว่างบริษัทในเครือ (intra-company loans) และการนำผลกำไรมาขยายการลงทุน (reinvested earnings) ลดลงอย่างมาก อันเป็นผลมาจากกำไรที่ลดลงของบริษัทในเครือในต่างประเทศ อย่างไรก็ดีผลกำไรที่เริ่มดีขึ้นและการนำผลกำไรมาขยายการลงทุนต่อ ส่งผลให้มูลค่า FDI ในช่วงครึ่งหลังของปี 2552 กระเตื้องขึ้นต่อเนื่องจนถึงต้นปี 2553 นี้ มูลค่าการลงทุนควบรวมกิจการ (M&A) ของโลกที่ลดลงต่ำมากจนเหลือประมาณ 250,000 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2552 เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 36 ในช่วงห้าเดือนแรกของปี 2553 หากเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว

การลดลงของการควบรวมกิจการถึงร้อยละ 34 ในปี 2552 เป็นสาเหตุหลักของการลดลงของ FDI ในขณะที่การลงทุนในโครงการใหม่ (green field FDI projects) ลดลงร้อยละ 15

ในปี 2552 การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศลดลงในทั้ง 3 ประเภท ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรมพื้นฐาน ภาคการผลิต และภาคบริการ มีเพียงกิจการการผลิตไฟฟ้า การประปา เครื่องใช้ไฟฟ้า การก่อสร้างและการสื่อสาร (telecommunication) ที่มีมูลค่า FDI เพิ่มขึ้นจากปี 2551 โดยภาคการผลิตมีมูลค่า FDI ลดลง ร้อยละ 77 ภาคอุตสาหกรรมพื้นฐานและภาคการบริการมีมูลค่าลดลงร้อยละ 47 และร้อยละ 57 ตามลำดับ

แม้ว่าวิกฤตเศรษฐกิจส่งผลกระทบรุนแรงต่อ FDI แต่ก็ไม่ส่งผลกระทบต่อการขยายการผลิตไปยังต่างประเทศของบรรษัทข้ามชาติ (Transnational Corporation - TNC) มากนักโดยจะเห็นได้จากมูลค่าการลงทุนที่เกิดจากบรรษัทข้ามชาติต่อผลผลิตมวลรวมโลก (global gross domestic product) สูงมากที่สุดเป็นประวัติการณ์โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 11 และการจ้างแรงงานต่างชาติของบรรษัทข้ามชาติสูงถึง 80 ล้านคนในปี 2552

<u>แนวโน้ม FDI ในอนาคต</u>

จากข้อมูลผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะการลงทุนโลก (World Investment Prospects Survey) ของ UNCTAD สรุปได้ว่า ในปี 2552 ผู้ประกอบการมองภาวะการลงทุนโลกในแง่ลบร้อยละ 47 ขณะที่ในปี 2553 ผู้ประกอบการมองภาวะการลงทุนในแง่ลบประมาณร้อยละ 36 โดยผู้ประกอบการมีแผนการที่จะลงทุนในต่างประเทศมากขึ้นระหว่างปี 2553-2555

การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่าน (transition economies) จะเพิ่มสูงขึ้นแม้ว่าปัจจุบันการลงทุนจากประเทศเหล่านี้ยังมีไม่มากก็ตาม พร้อมกันนี้ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านจะเพิ่มความสำคัญในการเป็นประเทศรองรับการลงทุนของบรรษัทข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย และไทยอยู่ในประเทศน่าลงทุน 20 อันดับแรกของโลก ขณะที่ประเทศในกลุ่ม BRICS เป็นประเทศ 5 อันดับแรก อย่างไรก็ดี ประเทศในภูมิภาคอเมริกาเหนือและสหภาพยุโรปยังคงเป็นแหล่งรองรับการลงทุนที่สำคัญ

<u>FDI ในภูมิภาคต่างๆ</u>

ในปี 2552 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศพัฒนาแล้วลดลงร้อยละ 44 ขณะที่ในประเทศกำลังพัฒนาลดลงร้อยละ 24 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลดลงร้อยละ 17 โดยเป็นภูมิภาคที่มีสัดส่วนมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศสูงสุดในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมีแนวโน้มเช่นเดียวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ กล่าวคือมีมูลค่าลดลงในทุกภูมิภาค มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศพัฒนาแล้วลดลงกว่าครึ่ง ขณะที่สัดส่วนมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนา เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 21 จากร้อยละ 15

ในปี 2551 โดยภูมิภาคเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีสัดส่วนมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศสูงสุดในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1: **มูลค่า FDI ในภูมิภาคต่างๆ 2550-2552**

(หน่วย: พันล้านเหรียญสหรัฐ และเปอร์เซ็นต์)

Region	FDI inflows			FDI outflows		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
World	2 100	1 771	1 114	2 268	1 929	1 101
Developed economies	1 444	1 018	566	1 924	1 572	821
Developing economies	565	630	478	292	296	229
Africa	63	72	59	11	10	5
Latin America and the Caribbean	164	183	117	56	82	47
West Asia	78	90	68	47	38	23
South, East and South-East Asia	259	282	233	178	166	153
South-East Europe and the CIS	91	123	70	52	61	51
Structurally weak, vulnerable and small economies [a]	42.5	62.1	50.5	5.3	5.8	4.2
LDCs	26	32	28	2	3	1
LLDCs	16	26	22	4	2	3
SIDS	5	8	5	0	1	0
Memorandum: percentage share in world FDI flows						
Developed economies	68.8	57.5	50.8	84.8	81.5	74.5
Developing economies	26.9	35.6	42.9	12.9	15.4	20.8
Africa	3.0	4.1	5.3	0.5	0.5	0.5
Latin America and the Caribbean	7.8	10.3	10.5	2.5	4.3	4.3
West Asia	3.7	5.1	6.1	2.1	2.0	2.1
South, East and South-East Asia	12.3	15.9	20.9	7.9	8.6	13.9
South-East Europe and CIS	4.3	6.9	6.3	2.3	3.1	4.6
Structurally weak, vulnerable and small economies [a]	2.0	3.5	4.5	0.2	0.3	0.4
LDCs	1.2	1.8	2.5	0.1	0.2	0.1
LLDCs	0.7	1.5	2.0	0.2	0.1	0.3
SIDS	0.3	0.4	0.4	0.0	0.0	0.0

ที่มา: UNCTAD, World Investment Report 2010

[a] ไม่นับซ้ำเนื่องจากมีบางประเทศที่อยู่ในสองกลุ่มจากสามกลุ่ม

มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่าน (transition economies)

สัดส่วนของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่เศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยปัจจุบันเป็นสัดส่วนประมาณครึ่งหนึ่งของมูลค่าโดยตรง

จากต่างประเทศของโลก แม้ว่าสัดส่วนมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่เศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านนี้ยังต่ำอยู่แต่ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยปัจจุบันคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 25 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของโลก (แผนภูมิที่ 2)

<u>แผนภูมิที่ 2</u>: สัดส่วนมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI inflows) และ การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศ (FDI outflows) โลกในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่าน ช่วงปี 2543-2552

(หน่วย: เปอร์เซ็นต์)

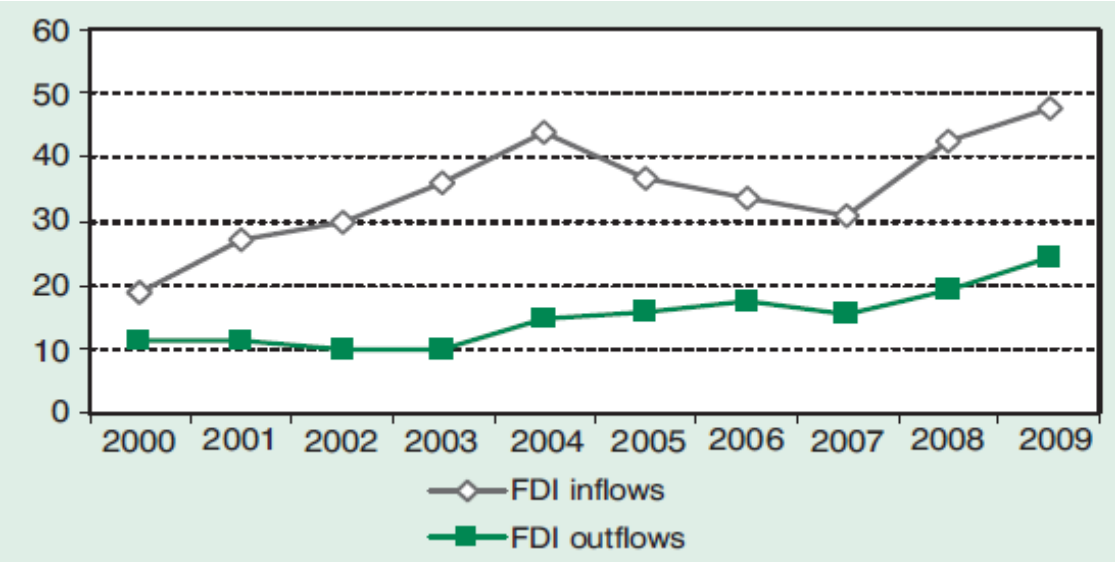

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 2010

ประเทศจีนเป็นประเทศที่รองรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากเป็นอันดับสองรองจากสหรัฐฯ ประเทศที่รองรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดใน 10 อันดับแรกส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศที่เศรษฐกิจเปลี่ยนผ่าน อันได้แก่ จีนฮ่องกง จีน และรัสเซีย การควบรวมกิจการระหว่างประเทศประมาณสองในสามของโลกยังคงเป็นการดำเนินการในประเทศพัฒนาแล้วอย่างไรก็ดีสัดส่วนของการควบรวมกิจการในประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านก็เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 26 ในปี 2550 เป็นร้อยละ 31 ในปี 2552 นอกจากนี้แล้วประเทศในกลุ่มนี้ยังสามารถดึงดูดการลงทุนในโครงการใหม่ได้มากกว่าร้อยละ 50 ในปี 2552 (แผนภูมิที่ 3)

<u>แผนภูมิที่ 3</u> : มูลค่า FDI 20 อันดับแรกของเศรษฐกิจโลก ในช่วงปี 2551-2552*

(หน่วย : พันล้านเหรียญสหรัฐ)

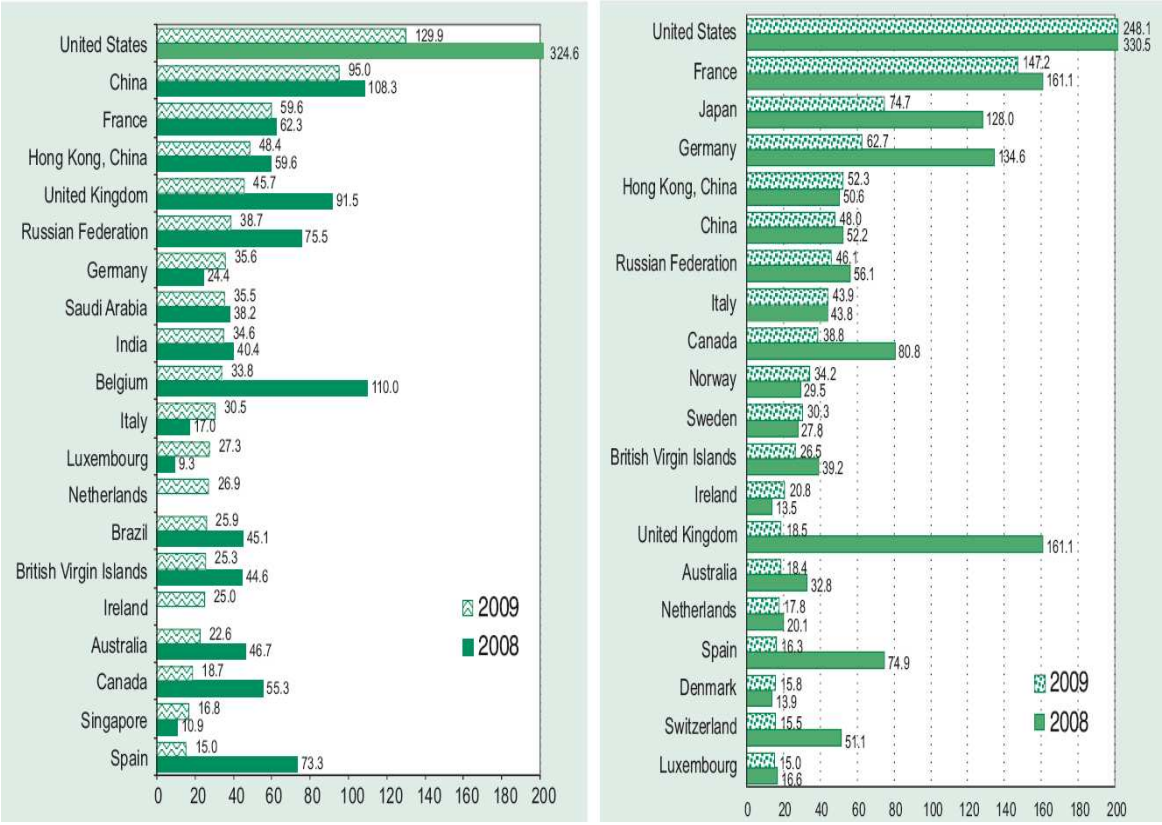

ที่มา : UNCTAD, World Investment Report 2010

* เรียงตามมูลค่า FDI

<u>การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคต่างๆ</u>

<u>แอฟริกา</u> มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในแอฟริกาในปี 2552 ลดลงร้อยละ 19 จากปี 2551 เหลือ 59,000 ล้านเหรียญสหรัฐหลังการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศตลอดช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยภาคบริการเป็นภาคที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด อย่างไรก็ดี ราคาสินค้าอุปโภค บริโภคที่เพิ่มมากขึ้นและความสนใจในการลงทุนจากประเทศในเอเชียน่าจะเป็นปัจจัยสนับสนุนให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพิ่มขึ้นในแอฟริกาในปี 2553 บริษัทข้ามชาติจากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านมีการลงทุนในแอฟริกาคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 22 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในแอฟริกาในช่วงปี 2548-2551 เปรียบเทียบกับร้อยละ 18 ในช่วงปี 2538-2542 โดยประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านที่มีการลงทุนมากในแอฟริกา ได้แก่ จีน มาเลเซีย อินเดีย และประเทศในกลุ่ม Gulf Cooperation Council การลงทุนระหว่างประเทศในทวีปแอฟริกาที่เพิ่มขึ้นนอกจากจะช่วยให้เกิดโอกาสการลงทุนใหม่แล้วยังเป็นการสร้างความต้านทานต่อภาวะวิกฤตเศรษฐกิจด้วย

ในปี 2552 มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากประเทศในทวีปแอฟริกาลดลงครึ่งหนึ่งเหลือที่ประมาณ 5,000 ล้านเหรียญสหรัฐ อย่างไรก็ดีในปี 2552 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศแอฟริกาใต้ในประเทศอื่นๆ ในทวีปแอฟริกาได้เพิ่มขึ้นเป็น 1,600 ล้านเหรียญสหรัฐ ประเทศแถบแอฟริกาเหนือมีมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศคิดเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากภูมิภาค

<u>เอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้</u> มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลดลงมากที่สุดนับตั้งแต่ปี 2544 โดยลดลงร้อยละ 17 เหลือเป็นมูลค่า 233,000 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2552 อันเป็นผลจากมูลค่าการควบรวมกิจการที่ลดลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคบริการ (ลดลงร้อยละ 51) โดยมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากประเทศพัฒนาแล้วลดลง ขณะที่การลงทุนโดยตรงจากประเทศในเอเชียด้วยกันเพิ่มมากขึ้น โดยเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนถึงครึ่งหนึ่งของมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาค

มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากภูมิภาคนี้ลดลงร้อยละ 8 เหลือ 153,000 ล้านเหรียญสหรัฐ เป็นผลจากมูลค่าการควบรวมกิจการลดลงร้อยละ 44 แนวโน้มการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในภาคที่ไม่ใช่การเงินจากจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยส่วนใหญ่เป็นการลงทุนเพื่อเสาะหาแร่ธาตุวัตถุดิบ และโอกาสในการควบรวมกิจการเนื่องจากการปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมในโลก

ตั้งแต่กลางปี 2552 มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในเอเชียใต้ เอเชียตะวันออก และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เริ่มกระเตื้องขึ้น โดยภูมิภาคนี้เป็นแกนนำในการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในจีนและอินเดียเริ่มฟื้นตัวนับตั้งแต่กลางปี 2552 ทั้งนี้การลงทุนโดยตรงในต่างประเทศในระยะยาวจากทั้งสองประเทศนี้น่าจะทำให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากภูมิภาคนี้กลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2553

การลงทุนระหว่างประเทศในภูมิภาคช่วยก่อให้เกิดการกระจายตัวของเทคโนโลยี ทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม การรวมตัวของภูมิภาคและการเริ่มมีบทบาทของจีนจะช่วยเร่งให้เกิดการพัฒนาโอกาสการลงทุนในประเทศอื่นๆ ในเอเชียที่ระดับการพัฒนายังไม่มาก เช่น กัมพูชา ลาว และเมียนมาร์

<u>เอเชียตะวันตก</u> มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคลดลงร้อยละ 24 เหลือประมาณ 68,000 ล้านเหรียญสหรัฐในปี 2552 ยกเว้นในประเทศคูเวต เลบานอน และกาตาร์ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในทุกประเทศในภูมิภาคลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในตุรกีและสหรัฐอาหรับเอมิเรต ตุรกีได้รับผลกระทบจากมูลค่าการควบรวมกิจการที่ลดลงและอุตสาหกรรมส่งออกที่

ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก ขณะที่สหรัฐอาหรับ เอมิเรตเผชิญปัญหาวิกฤตหนี้ของดูไบ (Dubai debt crisis)

มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากภูมิภาคลดลงร้อยละ 39 เหลือ 23,000 ล้านเหรียญสหรัฐ เป็นที่คาดการว่าหากวิกฤตเศรษฐกิจดูไบในสหรัฐอาหรับเอมิเรตคลี่คลาย สินเชื่อระหว่างประเทศมั่นคงขึ้น รวมทั้งแผนการก่อสร้างสาธารณูปโภคของรัฐบาลแต่ละประเทศในภูมิภาคมีการดำเนินการก็จะทำให้มูลค่า FDI ในภูมิภาคในปี 2553 สูงขึ้น มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภูมิภาคยังคงมีแนวโน้มลดลงในช่วงนี้ นักลงทุนหลักในภูมิภาคหันกลับมาให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจในประเทศ วิกฤตหนี้ของดูไบยังคงส่งผลกระทบที่ต่อเนื่องต่อมูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากสหรัฐอาหรับเอมิเรต

<u>ละตินอเมริกาและแคริบเบียน</u> ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจโลก มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคลดลงร้อยละ 36 จากปี 2551 เหลือ 117,000 ล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งถึงแม้ว่าจะได้รับผลกระทบบราซิลยังคงเป็นประเทศที่รองรับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมากที่สุดในภูมิภาค มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคคาดว่าจะเพิ่มขึ้นในปี 2553 เม็กซิโกและบราซิลยังคงเป็นประเทศรองรับการลงทุนที่สำคัญในภูมิภาค

มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภูมิภาคลดลงร้อยละ 42 อย่างไรก็ดีบรรษัทข้ามชาติในภูมิภาคลงทุนควบรวมกิจการในประเทศพัฒนาแล้วเพิ่มขึ้นร้อยละ 52 เป็นมูลค่า 3,700 ล้านเหรียญสหรัฐ การเข้ามามีบทบาทของบรรษัทข้ามชาติในภูมิภาคตั้งแต่ปี 2546 ช่วยกระตุ้นการลงทุนตรงไปยังต่างประเทศของภูมิภาคในระยะกลาง มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศของภูมิภาคได้เพิ่มจาก 15,000 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ในช่วงปี 2534-2543 เป็น 48,000 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ในช่วงปี 2546-2552

นอกจากภาวะเศรษฐกิจที่ดีของภูมิภาคตั้งแต่ปี 2546 นโยบายรัฐมีส่วนช่วยให้เกิดการควบรวมของกิจการในประเทศและการขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ นักลงทุนต่างชาติหลักของภูมิภาคเป็นกลุ่มที่เข้ามาลงทุนดั้งเดิมตั้งแต่ช่วงที่เป็นการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า นโยบาย Privatization ในช่วงทศวรรษที่ 1990s ในประเทศ เช่น บราซิลและเม็กซิโกทำให้เกิดอุตสาหกรรม/ผลิตภัณฑ์แห่งชาติ (National Champions) ซึ่งผู้ประกอบการในกิจการที่เป็น National Champion เหล่านี้กลายเป็นบรรษัทข้ามชาติจากภูมิภาคที่มีศักยภาพไปลงทุนในต่างประเทศเพื่อขยายตลาดและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สิทธิประโยชน์ของรัฐในบราซิลที่รวมถึงการให้สินเชื่อสำหรับกลุ่มเป้าหมาย (targeted credit lines) ทำให้เกิดการขยายการลงทุนไปยังต่างประเทศ อย่างไรก็ดีข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในประเทศที่เข้าไปลงทุนรวมทั้งกฎระเบียบทางการเงินระหว่างประเทศที่เข้มงวดเป็นอุปสรรคต่อการขยายตัวของการลงทุน แต่บรรษัทข้ามชาติเหล่านี้สามารถทำ

กำไรได้จากรายได้ของกิจการซึ่งเป็นการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ และได้รับปัจจัยสนับสนุนจากสภาวะเศรษฐกิจที่ค่อนข้างเข้มแข็งของภูมิภาคนี้

<u>ยุโรปตะวันออกเฉียงใต้และเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States)</u> มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคในปี 2552 ลดลงร้อยละ 43 จากปี 2551 เหลือ 69,900 ล้านเหรียญสหรัฐ มูลค่าการลงทุนโดยตรงในรัสเซียจากประเทศต่างๆ ได้แก่ ไซปรัส เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบอร์ก สหราชอาณาจักร เยอรมัน จีน ไอร์แลนด์ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และ เวอร์จิ้น ไอซ์แลนด์ ลดลงประมาณครึ่งหนึ่ง เนื่องจากความต้องการในประเทศที่ลดลง ผลกำไรต่อโครงการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติที่คาดว่าจะลดลง และการขาดการหมุนเวียนของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ในปี 2552 การควบรวมกิจการลดลงอย่างมากเนื่องจากนักลงทุนจากยุโรปซึ่งเป็นนักลงทุนรายใหญ่ที่สุดหยุดลงทุนควบรวมกิจการในภูมิภาค ในขณะที่การลงทุนจากประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะจีนเพิ่มขึ้นมากในภูมิภาคนี้

มูลค่าการลงทุนโดยตรงในต่างประเทศจากภูมิภาคลดลงร้อยละ 16 ในขณะที่มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศลดลงถึงร้อยละ 43 ที่ผ่านมารัสเซียเป็นประเทศที่ลงทุนโดยตรงในต่างประเทศมากที่สุดในภูมิภาค อย่างไรก็ตามหากราคาสินค้าอุปโภค บริโภคเพิ่มสูงขึ้น การเปิดให้มีการ privatization กิจการอีก รวมทั้งการฟื้นตัวของเศรษฐกิจหลักในภูมิภาคอันได้แก่ คาซัคสถาน รัสเซีย และยูเครน คาดว่ามูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศจะเพิ่มขึ้นในในปี 2553

<u>ประเทศพัฒนาแล้ว</u> ประสบปัญหามากที่สุดหากเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ โดยมูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศพัฒนาแล้วในปี 2552 ลดลงร้อยละ 44 เหลือ 566,000 ล้านเหรียญสหรัฐ ภูมิภาคอเมริกาเหนือได้รับผลกระทบสูงสุด ขณะที่ประเทศในสหภาพยุโรป 27 ประเทศ ซึ่งมีเยอรมันเป็นแกนนำสามารถเผชิญสถานการณ์ได้ดีกว่าเนื่องจากสามารถให้กู้ยืมระหว่างบริษัทในเครือ มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในสหราชอาณาจักรลดลงร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับปีก่อนหน้านี้ ส่วนมูลค่าการควบรวมกิจการในประเทศพัฒนาแล้วลดลงสองในสามของมูลค่าการควบรวมกิจการในปีที่แล้ว ขณะที่การลงทุนในภาคการผลิตลดลงร้อยละ 80

การฟื้นตัวของเศรษฐกิจอย่างช้าๆ ช่วยให้การลงทุนในภูมิภาคมั่นคงขึ้นในปี 2553 และส่งผลให้มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคเพิ่มขึ้นจากปี 2552 การเปิดเสรีในภาคธุรกิจ เช่น การผลิตไฟฟ้า การรวมตัวของประเทศในภูมิภาค ความสนใจของบรรษัทข้ามชาติจากประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเศรษฐกิจเปลี่ยนผ่านที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศพัฒนาแล้วน่าจะสนับสนุนให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในภูมิภาคฟื้นตัวขึ้นในปี 2553

อย่างไรก็ตามความเสี่ยงที่เกิดจากหนี้สินภาครัฐในบางประเทศพร้อมทั้งการขยายตัวของผลกระทบจากประเทศที่มีปัญหาเหล่านี้เข้าไปยังประเทศอื่นๆในภูมิภาคอาจมีผลกระทบต่อการขยายตัวของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอยู่บ้าง

ทิศทางการพัฒนานโยบายการลงทุน

แนวโน้มของนโยบายด้านการลงทุนของประเทศต่างๆ ในโลกจะคำนึงถึงการสร้างสมดุลระหว่างการเปิดเสรี อำนวยความสะดวกด้านต่างๆให้แก่การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ และการกำหนดกฎระเบียบต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเพื่อให้ประเทศที่รองรับการลงทุนสามารถส่งเสริมให้การลงทุนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายรัฐในด้านต่างๆ เช่น การรักษาสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาความยากจน การรักษาความมั่นคงในประเทศ เป็นต้น

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในกิจการที่ปล่อยคาร์บอนต่ำ

บรรษัทข้ามชาติ (transnational corporation) จำเป็นต้องให้ความสำคัญแก่การดำเนินการที่จะรองรับเศรษฐกิจที่มีคาร์บอนต่ำ (low-carbon economy) เนื่องจากกิจการของบริษัทเหล่านี้เป็นผู้ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์รายใหญ่ รวมทั้งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและเผยแพร่เทคโนโลยีการลงทุนในกิจการที่จะลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่างๆ (Green House Gases (GHG) emissions) ดังนั้นบรรษัทข้ามชาติจึงเป็นทั้งผู้สร้างและผู้แก้ปัญหา

ในช่วงปี 2553-2558 คาดการว่าเพื่อให้เป้าหมายการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในโลกไม่ทำให้ระดับการเพิ่มอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเกิน 2 องศาเซลเซียสมีความเป็นไปได้จะต้องมีการลงทุนในส่วนที่เกี่ยวข้องประมาณ 440,000 ล้านเหรียญสหรัฐต่อปี และภายในปี 2573 คาดการว่ามูลค่าการลงทุนจะเพิ่มขึ้นสูงถึง 1.2 ล้านล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ภาครัฐและภาคเอกชนจะต้องให้ความสำคัญในการสนับสนุนด้านการเงินเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจโลกให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มาตรการที่สนับสนุนเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำที่มีต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะต้องถูกรวมเข้าไปในนโยบายเศรษฐกิจและการพัฒนาของแต่ละประเทศ

เอกสารอ้างอิง

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD), World Investment Report 2010

****

สำนักความร่วมมือการลงทุนต่างประเทศ

ฉัตรแสง ธนารักษ์โชค

กันยายน 2553